

Олександр Зосименко: Чому в Росії знімають так багато серіалів?

Як правило, фестивалі передбачають широке спілкування. Серед моїх співбесідників був директор об'єднання «Дитячий сеанс», яке закуповує фільми для показу на російському телебаченні. В Україні, як відомо, якісного кіно на телебаченні не дуже. А що в Росії?

— П'ять російських телеканалів продукують телесеріали й обмінюються один з одним, тому сьогодні на екранах російські серіали витіснили латиноамериканські. Але, я гадаю, що років через три цей бум спаде. Сенсаційного продуктування насамперед комерційний — завдяки їм живе кіновиробництво. До речі, багато з них знімають у Мінську, на базі тамтешньої студії.

По-друге, канали саме завдяки серіалам дістають рейтинг, а отже рекламу. Серіали, як правило, — продукція низькобюджетна. Проте скоро глядачеві надокучать одні й ті інтер'єри, колізії і він запрагне повноцінних видовищ. Тому доведеться вкладати вже інші кошти. Це означає — збільшення бюджету фільму.

Сьогодні спостерігаємо надмір різних ігор на телебаченні — саме вони мають найбільші рейтинги. Після нашумілої передачі «За склом» з'явилася передача «Вікна», йде о 19.30, в ній камера знімає реальне життя в будь-якому з будинків. Тобто, показують людей, які вони є: звучить матерщина, я це називаю: «на екрані люди і дебіли», вважаю, що це удар нижче пояса. Це не повинно показуватись широкому глядачеві; місце таких передач — на платному каналі. Але шалена боротьба телеканалів за рейтинг знімає будь-які моральні застереження й норми. Звісно, ОРТ і НТВ — це розумні канали, останній набув статусу державного. Арт-хаузні фільми показують після 12 ночі. ОРТ може показати 20 таких фільмів за рік, а пропозицій — 100.

Записала Лариса Брюховейська

Олена Новікова

Підривне сюрреальне у Вісбадені

Минулого року ми вже розповідали про кінофестиваль країн Центральної і Східної Європи на заході Німеччини, у Вісбадені. Окрім конкурсної програми, там відбувається теоретичний симпозіум під керівництвом доктора Ганса Шлегеля.

Темою цього річного симпозіуму було «Субверсивне сюрреального (сюрреальне і його відображення в кіно та інших мистецтвах)». Мається на увазі те, що в явищі сюрреалізму закладена бомба проти стереотипів мислення, застиглих образів, неприйнятних реалій життя взагалі і безпосередньо колишнього радянського суспільства та країн так званого «соціалістичного табору». Виявилося, що кіно цих країн має що показати Заходу. В ті часи Шванкмайер у Чехії, Янчо в Угорщині, Ілленко в Україні продовжили лінію сюрреального як субверсивного (підривного).

Відкриваючи симпозіум, Г. Шлегель підкреслив: сьогодні вважають, що сюрреалізм — це суто французький феномен, і забули, що в 30-х роках він об'єднав чехів, словаків, румун, сербів із Францією. Це був міст між Східною та Західною Європою. Маніфест Анрі Бретона *Manifeste du Surrealisme* (1924) породив сюрреалістичні групи художників, літераторів, критиків у Празі, Белграді, Бухаресті та інших країнах. Того ж року в Празі вийшов маніфест схожого змісту *Poetismus* Карела Тайга та Вітезвала Незвала. Російські, болгарські, польські, хорватські футуристи та конструктивісти у своїх експериментах і пошуках активно використовували сюрреалістичні мотиви чеха Ф. Кафки, поляка Б. Шульца, росіянина М. Гоголя (підкреслив, що так традиційно сприймають Гоголя — носія менталітету й культури українського народу). Багато хто звертався до містики й сюрреального у фольклорних традиціях Словаччини, України, Угорщини, Балкан.

Панораму європейського сюрреалізму відтворювали на симпозіумі А. Хржановський з Москви, москвичка

В. Терьохіна, Петер Краль із Франції-Чехії, Л. Беке з Будапешта, С. Тримбач із Києва та учасники дискусії з ФРН, Польщі, Латвії, Грузії, Чехії.

Г. Шлегель визначив «зони», свого роду «жанри» сюрреального, його найбільш яскравих представників. Зупинився на пошуках можливостей передати засобами кіно фантазій і візуальної реальності Незвала та його сподвижника Карела Тайгу, який визначав кіно як ритмічну зміну чорного й білого, як мистецтво механічного танцю форм і світла... Свого часу європейців здивував і шокував провокаційний фільм Луї Бунюеля та Сальвадора Далі «Андалузський пес» (1928). Певною реакцією на цей фільм стала комедія «Веселі хлоп'ята» Г. Олександрова, який разом з Ейзенштейном 1930 року зустрічався з Бунюелем у Парижі. В останньому фільмі необуржуазне суспільство періоду непу має всі риси бурлескного хаосу. Сюрреалістичні мотиви є у творчості російських поетів Маяковського, Хлебнікова, Хармса, Заболоцького, у кінострічках М. Цехановського й анімаційному фільмі М. Чедатаєва «Органчик» (1934). Соціалістичний реалізм не допускав ірраціонального, зображення сну, суму тощо. Незважаючи на це, навіть у взірцево-показовому по-сталінськи пропагандистському фільмі «Ясний шлях» (1940) ми бачимо сюрреалістичну картину, коли, досягнувши неймовірних висот кар'єри, колишня селянка Таня в своєму автомобілі сягає аж до хмар і звідти милується Батьківщиною. Через десятки років у СРСР у фільмах А. Хржановського «Скляна гармоніка», 1966 (її перший варіант був знищений, а другий показаний тільки в часи перебудови), та «Жив собі Козявін» глядач знайшов багато сюрреального. Елементи сюрреального